

szintjén megtisztított felületet alakítottunk ki, másrészt az egykor az Alsó vár ÉNy-i sarkától Ny felé, a Belső vár kapujának környezetéhez lefutó, és a Középső várat D felől lezáró várfal folytatását szerettük volna megtalálni a bozóttal benőtt omladékos területen. A várfal nyomára nem akadtunk, elképzelhető, hogy ez a falszakasz már teljesen elpusztult.

A 2011-es feltárás leletanyagát döntően kora újkori anyag képezte. Az elképesztő mennyiségben előkerült kora újkori kályhacsempe-töredékek kisebb része mázatlan, esetleg fehér engóbbal borított, nagyobb része azonban különböző színű, vagy egyszínű mázas töredék, mely több kályhatípushoz sorolható.

Az idén előkerült kerámia döntő többsége szintén kora újkori, mázas, festett, ill. mázatlan töredék, de középkori, 14. és 15. századi mázatlan töredékeket is találtunk, ill. egy az őskorra keltezhető töredékünk is volt idén.

A fémleletek túlnyomó többségét idén is a szegek alkották, de előkerült néhány (csizma- és ló-) patkó, illetve egy teljesen ép vas ágyúgolyó is.

A különlegesebb leletek közé sorolhatóak a bokálytöredékek, pipák, mázas padlótegla-töredékek, üveggránátok darabjai és egyéb üvegtöredékek, továbbá egy gomb és egy kulcs darabja és kettő, a 17. századra keltezhető lengyel ezüstpénz.

További leletanyagot képeztek a sima, illetve egyik oldalukon kannelálás felületű falazótegglák, a négyzetes, mázatlan padlótegglák, illetve az ez évben csak kis számban előkerült reneszánsz és profil nélküli faragott kövek.

Munkatársak: Kosdi Attila, Fülöpp Róbert építészek; Bodri Máté, Csoltkó Emese, Györkös Dorottya, Havasy Orsolya, Komori Tünde, Rákóczi Gergely, Tóth Zoltán régészhallgatók (ELTE BTK); Kiss Laura régésztechnikus.

GIBER MIHÁLY – SIMON ZOLTÁN

222. Monaj, Kupai elágazás (KÖH 78637)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

A lelőhely Monajtól DNy-ra, a kupai út és a tomori út elágazásánál helyezkedik el. A Kupa és Homrogd között tervezett optikai kábel-összeköttetéshez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése során, 2011 tavaszán Miskolczi Melinda fedezte fel. A kivitelezéskor az út K-i oldalán végzett régészeti megfigyelés alkalmával a lelőhely területére eső árokszakaszon csupán leleteket tudtunk gyűjteni. A metszetekben jelenségek nem mutatkoztak, így feltárára nem került sor. Az árkok mélysége 60–80 cm volt, bennük fekete öntéstalaj mutatkozott. Az ásáskor a sárga altalajt nem érték el. Őskori kerámia-töredékeket találtunk. A hasonló földrajzi helyzetű, viszonylag közeli felsővadászai Semjék-dűlő ásatási megfigyelései (neolitikus jelenségek 140–180 cm mélységben) arra utalnak, hogy valóban régészeti lelőhelyről van szó, a jelenségek azonban a beavatkozási határnál mélyebben helyezkedhetnek el. A lelőhelyről egy kupai lakos is őriz egy felszíni gyűjtésből származó neolitikus miniatűr edényt.

A megfigyelés eredményei alapján a Vadász-patak Ny-i partján fekvő, feltehetően ÉNy–DK-i irányú lelőhelyet 170 m hosszúságának és legalább 85 m szélességének határozhatjuk meg.

Munkatárs: Hajdú István.

CSENGERI PIROSKA

223. Monor, Kucsera-tanya (KÖH 75727)

(Pest megye) Kö, Kk, Ú

A 14. századi írott forrásokból ismert Újfalu Monor és Monorierdő külterületén helyezkedik el. A 17. században elpusztult település templomának lokalizálására a régészeti kutatás többször is kísérletet tett.⁵⁸ Batizi Zoltán 2000 őszén folytatott terepbejárást a középkori Újfalu területén. A csak kisebb részben szántott felszíni lelőhelyen feltűnően nagy mennyiségben, magas intenzitással fordult elő a középkori kerámia. Megfigyelései szerint a legkorábbi darabok az Árpád-korra, a legkésőbbi cserepek pedig a 17. századra voltak keltezhetőek. A lelőhelyen belül több kisebb kiemelkedésen is épülettörmelék volt észlelhető és az egyik közelében néhány embercsont is előkerült. A pusztatemplom helyszínéként szóba jöhető kiemelkedések egyike az egykori Kucsera-, ma Hoppál-tanya területére esik.

Hoppál Gergely tulajdonos 2010 őszén kereste meg a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársait, hogy a feltelesen a külterületi tanyáján elhelyezkedő középkori pusztatemplomot régészeti kutatással azonosítsák. A munkához anyagi támogatást biztosított.

A 2011 májusában kutatott helyszínen egy ovális, 13×8 m alapterületű halom utalt régészeti korú objektumra, amely közvetlen környezetéből 1 m magasan emelkedett ki. K-i végén három nagyobb, faragott kő hevert. A kiemelkedést 1,5–2 m vastag, 25 m átmérőjű, jól követhető sánc vette körbe, amelyet a templom körítőfalának véltünk. Az objektumot és a sáncot egy 1×10 m alapterületű kutatóárokkal vágtuk át. A kutatóárok É-i felében a porózus, szürkésbarna humusz alatt többretegű, újkori feltöltést találtunk, többek közt egy keményen letaposott/döngölt agyagpadlót. A padló alatt késő középkori feltöltődést azonosítottunk, melyből több állatsont, néhány szürke és fehér kerámia-töredék, illetve kevés vastárgy került elő. A réteg elbontása után két bizonytalan korú gödröt találtunk, melyek a szürke, agyagos altalajba mélyedtek. A kutatóárok D-i végében a késő középkori feltöltődésen kívül nem került elő régészeti jelenség. A feltárás tapasztalatai alapján a középkorban is lakott területen az újkorban létesült az a földbe süllyesztett padlójú, sánccal körített építmény, amely földfelszíni antropomorf tájelemként ma is látható.

58 Horváth Béla: Régészeti jelentés. RégFüz Ser I. No. 18. 1965, 75; Tari Edit: Pest megye középkori templomai. Szentendre 2000, 93.